

İmaretler

Eyüp Sultan İmaretı

Fâtih Sultan Mehmed İmaretı de denır. Eyüp Camii civarında, musalla kapısı karşısında ve Ebussud Efendi Mektebi'nin yakınında idi. 1950 tarihlerinde mevcut fakat harap bir vaziyette idi. 1957 de yıktırıldı ve yeri meydana katıldı. Mabbah kısmı kubbeli bir bina idi. 863 (1458-59) tarihinde Fatih Sultan Mehmed tarafından, cami ile beraber yaptırılmıştır.

Eyüp Vakfıyesı'nde: Gelenlerin kondurulmaları, fakirlerle, miskinlerin (Bitkinler, kuvvetten düşmüş olanlar) yedirilmeleri için cami önünde matbah, furun, mahzen ve odunluğu bunlar için gerekli şeyleri müstemiş imaret adıyla bir pek bina edecek vakfın lüzum şartlarını havi ve sahihliğine aykırı şaibeden âri ve hali olarak fakirler, miskinlerle sair muhtaç insanlar için vakfı şahini şen'i ile vakf eyledi" denilmektedir.

İmaretin yönetimi bir şeyhin elinde olup ayrıca bir de kâtib, vekilharç, anbar memuru, bir kontrol memuru, gelenlere hizmet için iki temizlikçi, üç aşçı ve ekmek pişiren iki kişi mevcuttu.

İmarette, özel günler hariç, günde iki defa sabahlan pırinçten, akşamları buğdaydan yemek pişirilmesi ve imarette bulunanlara iki parti de yemek verilmesi ve yalnız cuma ve bayram günlerinde sabahları buğday yemeği ve akşamları latif ve nefis yemekler pişirilip hazır olanlara yedirilmesi şarttı.

Vakıf şartlarına göre, yarısı sabahları ve diğer yarısı akşamları pişirmek üzere koyun etinden günde otuz okka satın alınmasına ve ramazan gecelerinde bu etin tamamen pişirilmesi şart idi.

Cuma günlerinde, Berat ve ramazan gecelerinde aşura, bayram ve Mevlid-i Nebvî günlerinde daima zerde ve zerbaç ve pilav pişirilmesi ve yoksullara yedirilmesi de şarttı.

İstanbul'da Vefa Hanı namıyla maruf "Pabuççu karhanesi" bu imaretin akarı idi.

Kaynak: (Eyüp Vakfıyesı No. 11-14-29-37) (Ayverdi, Fatih Devri 3/335) (M.Hâlid Tanık, Hz. Hâlid ve Eyüp Beldesi S: 44) (Osm. Arş. Evkaf Def. III. No: 23770)

Mihrişah Valide Sultan İmaretı

Bostan İskelesi Sokağı'nda, Mihrişah Valide Sultan Tübesi ile Hüsrev Paşa Kütüphanesi arasındadır. Sokak üzerinde, mermer avlu duvarı pencereleri altında, ikisi

■ Mihrişah Valide Sultan İmaretı kapısı

hariç, ikişer mısra bulunmaktadır. Kitabe, sebilin sağ tarafındaki hacet penceresi üzerinden başlamaktadır ki şudur:

*Velinimet-i halk-ı cihan Sultan Selim Han 'in
Cenâb-ı Mehd-i Ulyâ-yı atâ bahş-ı himem-kân*

*Sipihrin tacı yâ'ni Mihr-i Şah Sultan-ı zîşân kim
Anı nfatle mihr-i burç ismet eylemiş Bari*

*Olurdu lâynk tahsini görse Hazret-i Zehra
Kemâl-i zü'hd ü iffetle nev-güne hüsn-ü evtâr*

*Ne devletdir ki Hurşid-i cihan arayı tab'ında
Zer ü sim ü cevahir misli nevi kader-Zede mikdarı*

*Nukûd-ı himmet-i ulyâsını hayrata sarf eyler
Rızai Allah içündür bî nihâye bezi ü âsârı*

*İbadethaneler bünyâd idüb ol câmi'ül-hayrât
Mebânî-i esâs-ı dinin oldu lutfi mi'mârı*

*Zülâl-i feyz-i cûdi âb-ı rûyi şân-ı devletdir
Cihanda su-besü ser çeşmei ihsandir câri*

*Muvaffak olduğu âsar-ı hayrât-ı merrâtn
Kalemle kabil ihsâ değıldir örş ü muasır*

*Hususa hân-ı İhsan ile dar'un-ma'im oldu
Alemdâr-ı Restülullah-ı civar cennet âsârı*

*O mevâ-yı mu'allada imaret eyleyüp bünyâd
Zehi ma'mûr kıldı öyle dergâh-ı pür envârı*

*Küb pür feyz-i mi'met simet dergâh-ı Alemdâr'ın
Aceb hoşnud idüb Rûh-ı Resûl-ı Rabb-ı Gaffârı*

Mefâdilin...

Ebr-i dilsir lutfidi ni'me cûyân akteri

*Ayandır böyle bez-i vâyei berr ü nevâlınden
Ki yoktur cem-i zehr-i ahretten gayri muhtarı*

*Nevâlin öyle işar Udi kim güya ayan oldu.
Ziyâfethânei cûd-ı Hâlid-İllâh 'in esrarı*

*O simin tasalardan vaye-dâran ni'ne elbet
tehidir beğenmez kasei hurşid-zer kârı*

*Beli muhtaç idi bir böyle feyzâ feyz-i ihsana
O etraf ve havalinin nice biçâre-i nâ-cârı*

*Makamında bina itmek ne Tevfik-i İlahi'dir
Bu güne ni'met âbâd ziyâfetgâh-ı ibranı*

*Mu'alla Mâder-i Devlet penâh Şâh-ı Alemdar
Sezadır şanına böyle himemkârı hünkârı
Edâ-yı Hakk şükr ü nân ü ni'met eyleyüb âlem
Du'â-yı devlet ü ikbâlidir evrâd ü ezkârı*

*Be-ser ism-i Hâlid Valide Sultan ile Yâ-Râbb
Muhalled ile ömr ü devlet şâh-ı cihandan*

*Zehi târih-i Vehbi feyz-i ruh câryâr ile
İmaret buldu mevâyı Ebi Eyyüb Ensâri 1209 (1794)*

Kitabe, Mehmed Es'ad El-Yesâri'nin nefis hattı ile yazılmıştır.

İmaretin kapısı tamamen mermerden yapılmış olup kemer penbe-beyaz mermerdendir. İki yanına, ikişer ince mermer sütun yerleştirilmiştir. Kemerü üzerine, bir ayet-i kerime, bunun üstünde ise, Maşallah yazısı bulunmaktadır. Sütunlar üzerinde de Sultan III. Selim'in imzalı tuğraları mevcuttur. Avlu duvarı pencereci olarak mermerden yapılmıştır.

İmaret bu şekilde olup, önünde 25 kubbeli ve sütunlu bir revakı vardır. Ortadaki imaret cümle kapısı ve bu kapının sol tarafındaki kapı üzerinde ayet-i kerime yazılıdır. Sağ taraftakinde ise Besmele bulunmaktadır.

İmaretin sol tarafındaki bir geçitten Mihrişah Valide Sultan Türbesi bahçesine geçilmektedir.

Orta cephedeki imaretin üç büyük kubbesi sekiz yüzlü birer kasnağa oturtulmuştur. Ortadaki kubbenin üzerinde ayrıca bir de çatı feneri bulunmaktadır. Üzerlerinde büyüklü küçüklü 9 baca vardır.

Mihrişah Valide Sultan İmaret'i'nin bina emini Kavaf-Zâde Mehmed Emin Efendi idi. İyi bir eğitim görmüş olan Emin Efendi'nin muarızları kendisine Şeytan lakabını takmışlardı. Meşhur Boğaziçi akıntısına Şeytan Akıntısı denmesinin sebebi Şeytan lakablı Emin Efendi yalısının Rumelihisarı ile Baltalimanı arasında olmasındandır. (Koçu, İst. Ans. 9/5062)

20-I. 1208 (19-Temmuz-1794) tarihli takiriden "yeniden inşa olunan imaret ve türbenin kubbeleri alemleri için 300 kıyye (Bir kıyye 1300 gramdır) bakırın darphaneden verilmesini" istendiğini öğreniyoruz. (Osm. Arş. Evkaf Def. III. No. 21421. Evkaf Def. 1/1501)

İmaret, 1894 (1901) tarihinde zarar görmüş ve 1314 (1896) tarihinde onarılmıştır. (Evkaf İdaresi Katalogu I/III 1319 (1901) tarihinde de türbe ve imaretin "atik demir parmaklıklarının tecdidine iradei seniyye sadır olmuştur."

Kaynak: (Osm. Arş. Evkaf İdareleri Katalogu 1/216)

■ Bir zamanlar Mihrişah Valide Sultan İmaretini